

Nedzīrdīgo diena

«Mēs — sabiedrības daļa»

Ilze Kopmane, teksts un foto

Ar šādu nosaukumu 28. septembrī Kongresu namā Rīgā notika Nedzīrdīgo dienai veltīts sarīkojums. Šo pasākumu LNS prezidents A. Pavlins nosauca par vienu no lielākajiem un skaistākajiem notikumiem LNS vēsturē.

Tā tas patiešām ir, kaut arī LNS pagātnē bijuši daudzi svarīgi un nozīmīgi pasākumi — festivāli, forumi, kongresi utt. Bet tik plaša apjoma, ar tik lielu dalībnieku un apmeklētāju skaitu, ar tik krāšņu iziešanu sabiedrībā — tāds tiešām bija pirmoreiz.

Jau no paša rīta pie Kongresu nama sāka piestāt autobusi no dažādām Latvijas malām. Vispirms bija tikšanās ar filmas «Romeo un Džuljeta» režisoru Viesturu Kairišu, galveno lomu tēlotājiem Ritu Fedotovu un Armandu Slemperu, kā arī filmas

darba varianta demonstrējums. Zāle bija pārpildīta, interese liela, bet atsauksmes dažadas — bija cilvēki, kam šis kinodarbs likās izdevies, bet liela daļa palika nesaprātnē, ko īsti režisors tajā gribējis parādīt. V. Kairišs filmu orientējis uz dzīrīgajiem skatītājiem, un par to saka: «Gri-

bēju to pasauli, ko pazīst nedzīrdigie, parādīt citiem...»

Bet filmas ideju viņš formulē kā universālas (visiem kopīgas un saprotamas) valodas veidošana. Filmas uzņemšanas gaitā izmantotas četras valodas — latviešu (Armands), krievu (Rita), angļu (titri un dziesmas) un visā filmā zīmu valoda (bez lūpu kustībām).

Rezultāts ir tāds, ka nedzīrdīgajiem zīmu valoda šādā veidā ir grūti saprotama. Tiesa, runas teksta filmā ir maz, viss akcents — uz jūtām un mūzikā.

Nedzīrdigos skatītājus šajā notikumā visvairāk piesaistīja Ritas smaids un Armanda līdzdalība — savējie taču!

Pēc tam apmeklētāji devās uz plašo foajē, kur varēja iepazīties ar zīmu valodas centra, Komunikāciju centra un laikraksta «Kopsoli» prezentāciju materiāliem — zīmu valodas vārdnīcām, surdotehnikas

paraugiem, kā arī saņemt laikrakstu «Kopsoli» un veltes lasītājiem.

Svinīgā sarīkojuma ievadā LNS prezidents A. Pavlins kā galveno atzīmēja kopības sajūtas veidošanos šajā dienā. Mēs šeit neesam nākuši žēloties vai raudāt par savu sūro likteni, viņš teica, bet kopā apliecināt sevi kā pilntiesīgu sabiedrības daļu. Jā, prezidents atzina, mums ir daudz problēmu, kas vēl jāatrisina, bet arī to varam izdarīt, tikai strādājot kopā.

Šo domu turpināja arī pasākuma īpašā goda viešņa — Saeimas deputāte, Sociālo un darba lietu komisijas vadītāja Jevgenija Stalidzane. Viņa apliecināja savu cieņu nedzīrdīgo kopienas centieniem risināt sasāpejušos jautājumus un aicināja to darīt sadarbībā ar Saeimu.

Šī plāšā saieta norises ir grūti aprakstīt, jo tas bija jāredz savām acīm un jāizjūt ar savu sirdi katram pašam. Un to jau arī izdarija vairāk nekā tūkstoš skatītāju, piepildot Lielo zāli, un vairāk nekā divsimt pašdarbnieku, uz skatuves nomainot cits citu dziesmu, deju, uzvedumu ritmā.

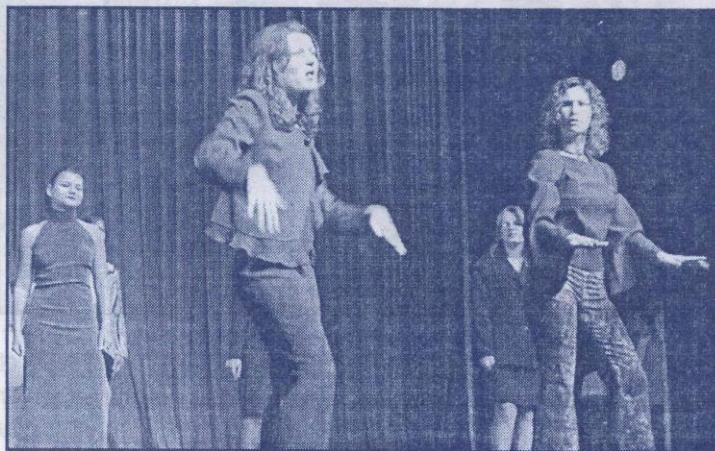
Koncertā piedalījās pašdarbības mākslas entuziasti no visas Latvijas — gan lieli, gan mazi, vecāki un jaunāki: no Liepājas, Ventspils, Daugavpils, Rēzeknes, Valmieras, Smiltenes, Rīgas, no reģionālām biedrībām, skolām, bērnudārza.

Koncertu jau tradicionāli atklāja Septītās dienas adventistu nedzīrdīgo draudzes koris (augšējā attēlā) ar dvēseli pacilājošām dziesmām. Četrpadsmit aizrautīgu dziedātāju — sievietes un vīrieši svinīgos tumšos tēros, katrs savdabīgs, bet kopā vienots veselums. Paldies Vinetai Laudurgai, šī kora radītājai un vadītājai.

Tālāk sekoja Rīgas skolas uzvedums «Brīnumi uz zemes» ar vairāk nekā trīsdesmit dalībniekiem krāšņos tēros. Tur bija pelēni, pērtiķi, flamingo, vilcene ar mazuli, čūska, astonkāji un kas tik vēl ne! Visi lielā deju virknē mainījās tā, ka raibs metās gar acīm. Bet katrs savā vietīnā, ar savu deju soliti, ar savu sakāmo un darāmo. Aprīnojama ir šī uzveduma autoru un režisoru prasme salikt visu kopā raitā ritmā.

To pašu pie viena jāatzīmē arī par **Valmieras skolas** kompozīciju, kas saturā bija vēl daudzveidīgāka, jo tajā ietilpa vairāki motīvi. Skatītāju vidū īpašu atzinību izpelnijs melodeklamācija «Baltā dūja» un «Ardievas», kā arī audzēkņu pašdarināto tērpu skāte. Krāšni tēri, ekspresīvs uzvedums, izteiksmīgi tēli (*attēlā — modes skate*).

Koncertam rūpīgi gatavojušies bija arī Daugavpils logopēdiskās skolas un **Rīgas 51. vidusskolas** audzēkņi, kuri iepriecināja skatītājus ar jaunām ainīnām iz dzīves un deju kompozīcijām košos tērpos.

Un ja vēl atceramies mazos, nūpros **218. bērnudārza audzēkņus**, kas kā priečīgas puķītes atkal izbira uz skatuves audzinātājas Inamoras Zaicevas virsvadībā! Mazuļi katrs ar savu raksturiņu un savu priekšnesuma pasniegšanas veidu. Visiem noteikti paliks atmiņā meitenētē rozā kleitīnā, kas visus tur izrīkoja visai enerģiski. Jaunā paaudze skatītājiem sagādāja patiesu baudījumu gan acīm, gan sirdij.

Lielisks bija vēl viens jaunums, ko saņēja **Raiņa skola** līdztekus mums jau zināmajai populārajai, vienmēr elegantajai melodeklamāciju grupai «Alias» (vadītāja Inese Immure). Tas bija kustību teātra smeldzīgas apceres cauraustrais uzvedums «Četri gadalaiki» (vadītāja Marika Antonova). Var teikt, ka tas ir jauns virziens nedzīdīgo pažiteikšanās mākslā, kurš jau sen pazīstams citu pasaules valstu nedzīdīgo teātros.

Dzīvu atsaucību skatītāju vidū iemantojā arī KC «Rītausma» pantomīmas trijotne (G. Strupka, H. Rencis, A. Stepanuks). It īpaši, kad uz skatuves tika uzvedināts Rīgas domnieks Valdis Nagobads un ar aizsietām acīm pakļauts «nažu metējas» mērķim. Izcēlās arī šai trijotnē iekļāvusies lieliskā «melnā dāma» Liene Čerepko.

Jāsaka, ka šai žanrā joprojām veiksmīgi darbojas arī **daugavpilieši** — šai reizē ar skeču «Ķīniešu restorānā», kur īpaši spilgs bija viesmīļa tēls.

Daja priekšnesumu vai izpildītāju bija jau redzēti šī gada festivāla Plaviņas un TV

programmā nedzīdīgajiem (KC «Rītausma» dejotāji, Smiltenes, Ventspils, Valmieras deklamētāji u. c.), taču tāpat ieguva skatītāju simpātijas. Te jāizceļ **valmieriešu** uzvedums «Tobago», kuru ekspresaptaujā gandrīz visi izvirzīja pašā pirmajā vietā starp visiem pārējiem. Runāšanas tur visai maz, toties daudz izteiksmīgas izdarības, kustības, mīmika, rekvīzīti, viss maksimāli pārdomāts un vizuāli spilgts. Uztverts tas, kas nedzīdīgam skatītājam vissprotamākais. Tā ir neapsaubāma režisores Ivetas Lāces kārtējā veiksme, kas apliecinā — valmieriešu «teātra» tradīcijas dzīvo un attīstās joprojām.

Tāda gaiša, stresu noņemoša un uzmundrinoša bija **rēzekniešu** līnijdeju kompozīcija — liela grupa dejotāju ar kā vienmēr šarmanto Sandru vadībā, malači! Te pie viena jāmin arī **liepājnieku** tautiskais izgājiens ar populāro «Dzintarjū», kas iekustināja jau nedaudz uz beigām sagrušo publiku, — zāle savīļojas viņiem līdzi valša ritmā.

Un tā aizvīļnoja līdz melodeklamācijai «Latvija» visu dalībnieku kopkora izpildījumā (*attēlā lejā*). Skaists bija viņu pieteikums un uznāciens, kad latviešu zeltenes tautastērpos aicināja uz skatuves Vidzemes, Kurzemes, Latgales un Zemgales pašdarbnieku kopas.

Visi pašdarbnieki saņēma pateicības vārdus un veltes par pašaizliedzīgo ieguldījumu šī skaistā notikuma tapšanā un lielā pacilātībā vēl nodziedāja dziesmu «Še, kur līgo priežu meži» ar nedzīdīgā dzejnieka Rietekļa vārdiem.

Tad aizvērās priekškars, bet vēl labu laiku gan pašā Kongresu namā, gan pie tā ieejas pulciņos biedrojās mūsu ļaudis — šeit taču bija lieliska iespēja satikt sennerezēdētus draugus, radus, skolasbiedrus no visas Latvijas. Te tapa neliela «KS» aptauja par iespaidiem pasākumā!

A. Matrēvics: Atbraucu no Talsiem speciāli uz šo koncertu. Skatījos ar lielu interesi. Vislabākie bija «Rītausmas» klauņi un valmieriešu «Tobago». Vienīgi mūzika pārāk skaļa, gāju pat laukā, jo tik garu koncertu grūti visu uztvert.

E. Kvetarovičs: Pašlaik mācos Priekuļu lauksaimniecības skolā par automehāniķi. Man galvenais mērķis šeit — satikt savus draugus no visas Latvijas, tāpēc koncertam vērtējumu nevaru sniegt.

E. Zariņa: Brīnišķīgs koncerts. Viss patika, bet vislabāk valmieriešu uzvedums «Tobago». Patīkama atpūta pēc darba nedēļas! Strādāju dārzniecības firmā. Kad iznāk, apmeklēju arī KC «Rītausma». Paldies visiem koncerta dalībniekiem.

E. Sondore: Mazie bēri bija jauki, arī Valmieras skolas modes skate un, protams, «Tobago», par ko jau zināju, esmu lasījis, tāpēc bija viegli saprast uz skatuves redzamo. Liels darbs paveikts, lai mums visiem prieks, paldies koncerta organizatoriem, ka esam tik skaistā namā, arī tiem, kas uzstājās, no sirds paldies.

V. Zilberste: Lai kāda mana veselība, varēšana, katru gadu ierodos uz šo koncertu. Viss te jauki, tie ir patiešām svētki.

S. Kesenfelde: Iepriecināja viss konerts kopumā, bet dzīlāko iespaidu atstāja «Tobago», Rēzeknes deju grupa, Valmieras modes skate.

□ □ □

Pašā vakarā KC «Rītausma» rīkoja atpūtas vakaru, kurā bija iespēja turpināt vēl neizrunātās sarunas un ļauties deju priekam savējo pulkā. ♦

